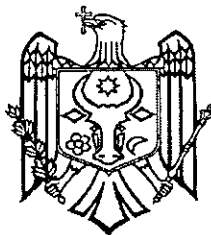

3
**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022) 66-05-89

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022) 66-05-89

№ 4-35/9-708 din 17.03.16

La № _____ din _____

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Domnului Alexandru Tănase
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28, MD-2004**

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea despre verificarea constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.

**Notă: PREZENTA CAUZĂ ESTE LA ETAPA URMĂRIII PENALE,
ȘEDINȚELE FIIND DESFĂȘURATE ÎN FORMĂ ÎNCHISĂ**

Anexă:

- Actul de sesizare, pe 16 file;
- Cererea înaintată de către avocatul Vlad Roșca privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova, pe 13 file;
- Copia deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016, pe 6 file;
- Încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016, pe 3 file

Cu înalte considerațiuni,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iurie Iordan

Ghenadie Cișinău

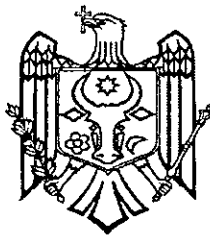
Silvia Vrabie

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**
INTRARE NR. 249
18 03 20 16

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 76-84-88; Fax: (022) 66-05-89

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4.
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Тел. (022) 76-84-88; Факс: (022) 66-05-89

№ _____ din _____ La № _____ din _____

S E S I Z A R E

**Prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a), g) din
Constituție**

**Notă: PREZENTA CAUZĂ ESTE LA ETAPA URMĂRIRII PENALE,
ȘEDINȚELE FIIND DESFĂȘURATE ÎN FORMĂ ÎNCHISĂ**

I. AUTORUL SESIZĂRII:

Curtea de Apel Chișinău, judecătorii Iurie Iordan, Ghenadie Lîsîi și Silvia Vrabii.

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4, e-mail: cac@justice.md, tel. (022) 76-84-88, fax: (022) 66-05-89.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.

**III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATĂ DE CĂTRE
INSTANȚA DE RECURS**

1. De către organul de urmărire penală, O. V. este învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. b) CP al RM.
2. Succesiv, procurorul a înaintat judecătorului de instrucție demers prin care a solicitat aplicarea în privința învinuitului O. V. a măsurii preventive, arestul preventiv pe un termen de 30 de zile, cu eliberarea mandatului de arest respectiv.
3. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 25 februarie 2016, a fost admis demersul procurorului și s-a aplicat în privința învinuitului O. V., măsura

preventivă, arestul preventiv pe un termen de 30 de zile, cu eliberarea mandatului de arest respectiv.

4. Invocând ilegalitatea încheierii judecătorului de instrucție, avocatul Vlad Roșca în interesele învinuitului O. V. a declarat recurs solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care a respinge ca neîntemeiat demersul procurorului ca fiind neîntemeiat.
5. Consecvent, în cadrul ședinței din instanța de recurs, avocatul Vlad Roșca în interesele învinuitului O. V. a înaintat instanței un demers privind sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.
6. În motivarea demersului înaintat, avocatul a indicat că în procedura Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, în perioada 24 - 25 februarie 2016, s-a aflat spre examinare demersul din 24 februarie 2016, emis de procurorul Eugen BALAN, procuror în Procuratura Anticorupție, privind aplicarea arestului preventiv în privința lui O. V., învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (2) lit. b) CP al RM.
7. În procesul examinării demersului din 24 februarie 2016, anumite acțiuni ale judecătorului de instrucție Victor Rățoi, care au pus la îndoială rezonabilă imparțialitatea sa, a determinat apărarea să înainteze cerere de recuzare a acestuia în temeiul art. 33 alin. (2) pct. 6) CPP al RM.
8. Ulterior examinării cererii de recuzare, instanța de judecată a respins-o nemotivat, întrucât, conform art. 35 alin. (3) CPP al RM, încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată, demersul din 24 februarie 2016 a continuat să fie examinat de către judecătorul de instrucție Victor Rățoi.
9. Având în vedere că actualmente, legea procesual-penală nu prevede o posibilitate de contestare a încheierii instanței de judecată asupra recuzării, apărarea s-a conformat procedurii legale și a uzat de mecanismele oferite de aceasta.
10. Totuși, nu se poate omite faptul că prin neacordarea posibilității de contestare a încheierii emise în conformitate cu prevederile art. 35 alin. (2) CPP al RM, s-a admis continuarea examinării demersului din 24 februarie 2016 de către un judecător în privința căruia există dubii de imparțialitate.
11. În aceste condiții, avocatul în interesele învinuitului O. V. consideră că norma de la art. 35 alin. (3) CPP al RM, contravine prevederilor art. 20 din Constituție, care acordă oricărei persoane dreptul la o satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și totodată, la aliniatul (2) al normei menționate statuează că nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.
12. Dat fiind faptul că, controlul constituționalității normei legale ce urmează a fi aplicată este de competența Curții Constituționale, precum și în virtutea prevederilor relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, apărarea a înaintat demersul în speță.
13. Consecvent, s-a menționat că în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea Constituțională a statuat că, în eventualitatea refuzului excepției de neconstituționalitate și a rezolvării litigiului fără soluționarea

prealabilă acesteia de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești. Din aceste rațiuni, Curtea a decis că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții cum ar fi obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

14. Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82. Prin urmare, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.
15. Respectiv, prezenta sesizare are drept obiect de examinare prevederile art. 35 alin. (3) CPP al RM, încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.
16. Consecutiv, apărarea a indicat că în special sesizează neconstituționalitatea normei menționate în partea încheierilor asupra recuzării judecătorului de instrucție, emise la etapa urmăririi penale, adică până la examinarea cauzei în prima instanță.
17. Aparent, legiuitorul a reglementat prin norma statuată la art. 400 alin. (2) CPP al RM, posibilitatea contestării încheierilor (inclusiv și asupra recuzării), date în prima instanță cu apel numai odată cu sentința cu excepția cazurilor în care, potrivit legii, pot fi atacate separat, dar această normă nu este aplicabilă și încheierilor asupra recuzării judecătorului de instrucție emise la etapa urmăririi penale, adică până la examinarea în prima instanță. La fel nu este aplicabilă nici norma de la art. 400 alin. (3) CPP al RM, ce statuează că apelul declarat împotriva sentinței se consideră făcut și împotriva încheierilor..., întru argumentarea poziției în acest sens s-a indicat că, în conformitate cu art. 307- 308 CPP al RM, Hotărârea CSM nr. 142/4 din 04.02.2014, cu privire la aprobarea Instrucțiunii referitor la activitatea de evidență și documentare procesuală în judecătorii și curțile de apel, demersul procurorului cu privire la aplicarea măsurii preventive-arestul preventiv se examinează de judecătorul de instrucție, în ședință de judecată închisă, fiind întocmit proces-verbal, iar după adoptarea hotărârii, materialele se cos de greșier și se păstrează la judecătorul de instrucție într-un loc special amenajat, părților fiindu-le înmânate sau expediate doar hotărârea și, după caz, mandatul de arest.
18. Astfel, materialele ce se conțin în dosarul de examinare a demersului, inclusiv încheierea instanței de judecată asupra recuzării, nu se examinează în prima instanță, nu se anexează la cauza penală cu excepția hotărârilor pe marginea demersului, în consecință atacarea încheierii asupra recuzării judecătorului de instrucție odată cu apelul nu este posibilă. Mai mult, nu există nici o siguranță că cauza penală va fi finalizată cu sentință, aceasta poate fi încetată inclusiv la faza de urmărire penală, iar aceasta într-o eventualitate face ca o încheiere eventual ilegală

să fie în vigoare prin imposibilitatea contestării acesteia și aceasta să fie eventual opusă ca autoritate de lucru judecată eventual în alt proces. În condițiile în care legea procesual-penală nu prevede posibilitatea atacării cel puțin odată cu atacarea fondului cauzei a încheierilor judecătorului de instrucție, care nu sunt susceptibile de a fi atacate, se produce o încălcare a dreptului la un recurs efectiv.

19. Suplimentar, în virtutea celor expuse mai sus, s-a menționat că lacunele identificate admit și o discriminare a bănuیتului, învinuitului în raport cu inculpatul, ca subiecți ai procesului penal, în contextul dreptului la o instanță imparțială și, în special a dreptului de a înainta recuzarea judecătorului.
20. Mai mult, s-a precizat că Curtea a statuat că este principal ca într-o societate democratică tribunalele să inspire încredere justițiabililor (art. 6 §1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale), impunând, deci, ca fiecare instanță să fie imparțială. Imparțialitatea în justiție are o importanță fundamentală care urmează a fi adusă în concordanță cu normele etice, procedurale și standardele noi, pentru a înfăptui o justiție unică, dreaptă. Or, potrivit pct. 2 al Principiilor de la Bangalore cu privire la conduita judiciară imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare. Ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul prin care se ajunge la aceasta.
21. În vederea atingerii acestui scop, Convenția Europeană a Drepturilor Omului reglementează două drepturi procedurale, care se concretizează în garanții cu privire la punerea în valoare în fața instanțelor judiciare a drepturilor ce sunt recunoscute persoanelor.
22. În acest context dispozițiile prevăzute de art. 6 și art. 13 din Convenție, relative la dreptul la un proces echitabil și la dreptul la un recurs efectiv, dau expresie unei idei generale, potrivit cu care o protecție eficientă a drepturilor omului nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca aceste drepturi să fie însoțite de garanții fundamentale de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare.
23. Prin urmare, până în prezent o hotărâre a Curții Constituționale privind examinarea constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM nu există, norma de la art. 35 alin. (3) CPP al RM vizează una dintre solicitările din cererea de recurs împotriva încheierii Judecătoriei sect. Buiucani, mun. Chișinău din 25 februarie 2016, subsemnatul este apărătorul recurentului și participant în proces, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție - este o normă a unui act legislativ, avocatul în interesele lui O. V. a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate.
24. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016, a fost admisă cererea avocatului Vlad Roșca în interesele lui O. V., cu expedierea în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate înaintată de către avocatul Vlad Roșca în interesele lui O. V., în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIGINUL ACESTOR AFIRMAȚII

1. În procesul examinării demersului din 24 februarie 2016, anumite acțiuni ale judecătorului de instrucție Victor Rățoi, care au pus la îndoială rezonabilă imparțialitatea sa, a determinat apărarea să înainteze cerere de recuzare a acestuia în temeiul art. 33 alin. (2) pct. 6) CPP al RM.
2. Ulterior examinării cererii de recuzare, instanța de judecată a respins-o nemotivat, întrucât, conform art. 35 alin. (3) CPP al RM, încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată, demersul din 24 februarie 2016 a continuat să fie examinat de către judecătorul de instrucție Victor Rățoi.
3. Având în vedere că actualmente, legea procesual-penală nu prevede o posibilitate de contestare a încheierii instanței de judecată asupra recuzării, apărarea s-a conformat procedurii legale și a uzat de mecanismele oferite de aceasta.
4. Totuși, nu se poate omite faptul că prin neacordarea posibilității de contestare a încheierii emise în conformitate cu prevederile art. 35 alin. (2) CPP al RM, s-a admis continuarea examinării demersului din 24 februarie 2016 de către un judecător în privința căruia există dubii de imparțialitate.
5. În aceste condiții, avocatul în interesele învinuitului O. V., consideră că norma de la art. 35 alin. (3) CPP al RM, contravine prevederilor art. 20 din Constituție, care acordă oricărei persoane dreptul la o satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime și totodată, la aliniatul (2) al normei menționate statuează că nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.
6. Dat fiind faptul că, controlul constituționalității normei legale ce urmează a fi aplicată este de competența Curții Constituționale, precum și în virtutea prevederilor relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, apărarea a înaintat demersul în speță.
7. Respectiv, în speță se atestă că norma legală care reglementează constatarea nulității actelor procedurale, emise și administrate într-o cauză penală, o reprezintă art. 35 alin. (3) CPP al RM.
8. Prin urmare se atestă o incertitudine din parte apărării în privința constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova. Or, conform art. 20 al Constituției, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, mai mult, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

- **Prevederi relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.**

În baza hotărârii menționate supra, Curtea Constituțională a hotărât:

1. În sensul art.135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;

- 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție.

Prevederi relevante din Codul jurisdicției Constituționale

Articolul 38. Subiecții cu drept de sesizare

(1) Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea făcută de:

- a) Președintele Republicii Moldova;
- b) Guvern;

- c) ministrul justiției;
- d) Curtea Supremă de Justiție;
- f) Procurorul General;
- g) deputatul în Parlament;
- h) fracțiunea parlamentară;
- i) Avocatul Poporului;
- i¹) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;
- j) Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri) - în cazurile supunerii controlului constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, ce îngrădesc împuternicirile Găgăuziei.

(2) Subiecții prevăzuți la alin.(1) pot face sesizări în probleme ce țin de competența lor, cu excepția sesizării:

- a) privind revizuirea Constituției, care poate fi făcută de subiecții indicați în Constituție art.141;

- b) privind constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova;

- c) privind constatarea circumstanțelor ce justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi făcută în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnate de Președintele Parlamentului;

- d) ce are ca obiect constituționalitatea unui partid, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova, de Președintele Parlamentului, de Guvern, de ministrul justiției sau de Procurorul General. Președintele Parlamentului poate face sesizări numai în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, Procurorul General – în temeiul unei hotărâri a colegiului Procuraturii Generale, ministrul justiției – în temeiul unei hotărâri a colegiului Ministerului Justiției.

Articolul 39. Forma și conținutul sesizării

(1) Sesizarea se prezintă în scris în limba moldovenească.

(2) Sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă:

- a) denumirea Curții Constituționale ca instanță sesizată;
- b) denumirea și adresa subiectului sesizării;
- c) obiectul sesizării;
- d) împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele;
- e) cerințele sesizării;
- f) alte date referitoare la obiectul sesizării;
- g) nomenclatorul documentelor anexate;
- h) semnătura subiectului, codul și ștampila lui.

Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

[1] Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

[2] Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

[1] Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[2] Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

[1] Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

[2] Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 115

Instanțele judecătorești

[1] Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

Articolul 135

Atribuțiile

[1] Curtea Constituțională:

- a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- b) interpretează Constituția;
- c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
- d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;
- e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;
- f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;
- g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;
- h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

[2] Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prevederi relevante din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova, prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997):

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6.

Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe

întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

Orice acuzat are, în special, dreptul:

- a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;
- b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;
- c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;
- d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;
- e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Articolul 13

Dreptul la un recurs efectiv.

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Prevederi relevante din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Strasbourg, 22 noiembrie 1984:

Articolul 2

Dreptul la nivel dublu de jurisdicție în materie penală

Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.

Prevederi relevante din Declarația Universală a Drepturilor Omului [adoptată la 10 decembrie 1948, la New York și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990]:

Articolul 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unii față de altele în spiritul fraternității.

Articolul 2

Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație. [...]

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

Articolul 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sânt recunoscute prin constituție sau lege.

Prevederi relevante din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice [ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărârea Parlamentului nr. 217-XII]

Articolul 2

Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

Statele părți la prezentul pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau orice altă împrejurare.

Statele părți la prezentul Pact se angajează:

să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăți recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acționând în exercițiul funcțiilor lor oficiale;

să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislației statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care folosește calea de recurs și să dezvolte posibilitățile de recurs jurisdicțional;

să garanteze că autoritățile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

Articolul 14

Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. [...]

Prevederi relevante ale Codului de procedură penală:

Articolul 7.

Legalitatea procesului penal

Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica

Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Articolul 9

Egalitatea în fața legii și a autorităților

Toți sunt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Condițiile speciale de urmărire penală și judecare față de anumite categorii de persoane care beneficiază, conform legii, de un anumit grad de imunitate se asigură în baza prevederilor Constituției, tratatelor internaționale, prezentului cod și altor legi.

Articolul 14

Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Articolul 19

Accesul liber la justiție

Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.

Articolul 24

Principiul contradictorialității în procesul penal

Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Articolul 26.

Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii

Judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii. Sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

Articolul 33

Incompatibilitatea judecătorului

Judecătorii care sunt soți sau rude între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

dacă el personal, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, frații sau surorile și copiii acestora, afinii și persoanele devenite prin înfiere, potrivit legii, astfel de rude, precum și alte rude ale lui, sunt direct sau indirect interesate în proces;

dacă el este parte vătămată sau reprezentant al ei, parte civilă, parte civilmente responsabilă, soț sau rudă cu vreuna din aceste persoane ori cu reprezentantul lor, soț sau rudă cu învinuitul, inculpatul în proces ori cu apărătorul acestuia;

dacă a participat în acest proces în calitate de martor, expert, specialist, interpret, traducător, grefier, persoană care a efectuat urmărirea penală, procuror, judecător de instrucție, apărător, reprezentant legal al învinuitului, inculpatului, reprezentant al părții vătămate, părții civile sau părții civilmente responsabile;

dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărâri referitoare la această cauză în orice organ obștesc sau de stat;

dacă el a luat în această cauză hotărâri anterioare judecății în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului;

dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.

Articolul 35

Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

Examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere se face în aceeași zi, ascultând părțile și persoana a cărei recuzare se cere. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de

5

•

judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 10 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea.

Încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

V. EXPUNEREA DATELOR SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

1. Colegiul Penal nu a suspendat procesul penal, deoarece învinuitul este arestat.
2. Totodată, în scopul organizării examinării cauzei penale într-un termen rezonabil, ținând cont de complexitatea cauzei, instanța de recurs urmează că atât timp cât s-a menținut încheierea privind aplicarea măsurii preventive, urmează ca atât procurorul, apărarea, dar și învinuitul să înainteze anumite demersuri, iar judecătorul de instrucție să legitimeze eventuale acțiuni.
3. Respectiv, Colegiul Penal s-a limitat doar la verificarea întrunirii următoarelor condiții cum ar fi, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție și anume dacă excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, or prin Hotărârea Curții Constituționale din 09.02.2016, instanțele au fost împuternicite doar la acțiunile procesuale indicate mai sus, or această plenitudine legală va asigura echilibrul procesual între persoane cu interese contrare, fiind menită să garanteze egalitatea de arme a acestora, prin determinarea cadrului legal de exercitare a drepturilor lor legitime.

VI. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII

Colegiul Penal consideră că sunt întrunite condițiile, menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit. a) din Constituție – instanța de judecată sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune referitor la verificarea constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.

- 2) excepția este ridicată de către instanța de judecată, or avocatul în interesele învinutului a invocat neconstituționalitatea art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, or obiect ridicarea excepției de neconstituționalitate constituie dispozițiile art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova, or în speță norma de la art. 35 alin. (3) CPP al RM vizează una dintre solicitările din cererea de recurs declarată împotriva încheierii Judecătoriei sect. Buiucani, mun. Chișinău din 25 februarie 2016, mai mult norma sus precitată, ar putea fi invocată eventual în cadrul cauzei penale respective.
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorii nu au depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

În consecință, judecătorii solicită Curții Constituționale, să verifice constituționalitatea art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova.

VII. ACTELE ANEXATE

- Cererea înaintată de către avocatul Vlad Roșca privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova în vederea verificării constituționalității art. 35 alin. (3) CPP al RM, în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 20 și 16 din Constituția Republicii Moldova, pe 13 file;
- Copia deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016, pe 6 file;
- Încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 14 martie 2016, pe 3 file

VIII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURILE

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iurie Iordan

Ghenadie Bisiu

Silvia Vrabie

